МБУ «Высокогорская централизованная библиотечная система»
МБУ «Биектау үзәкләшкән китапханәләр системасы»
Центральная библиотека
Биектау үзәк китапханә

Султан Шамси
Солтан Шәмси

Список литературы

Әдәбият исемлеге

Высокая Гора, 2026 год

Биектау, 2026 ел

УДК 01+ 82
ББК 91.9: 83+83.3 (2 Рос=Тат)
С89

Составитель: Г.Ф. Хайруллина

С89 Султан Шамси : список литературы / МБУ «Высокогорская централизованная библиотечная система», Центральная библиотека ; составитель Г. Ф. Хайруллина. — Высокая Гора, 2026. — 35 с.

Солтан Шәмси : әдәбият исемлеге / МБУ «Биектау үзәкләшкән китапханәләр системасы», Биектау үзәк китапханә ; төзүче Г.Ф. Хәйруллина. — Биектау, 2026. — 35 б.

УДК 01+ 82
ББК 91.9: 83.3 (2 Рос=Тат)

Содержание

ОТ СОСТАВИТЕЛЯ 5

БИОГРАФИЯ 7

ВЫСКАЗЫВАНИЯ О ПИСАТЕЛЕ И ЕГО ТВОРЧЕСТВЕ 11

ИЗДАННЫЕ КНИГИ 12

ПРОИЗВЕДЕНИЯ, ИЗДАННЫЕ НА СТРАНИЦАХ ГАЗЕТ И ЖУРНАЛОВ 13

АУДИОИЗДАНИЯ 15

РАДИОПОСТАНОВКИ 15

ПЕРЕВОДЫ 16

- Книги 16
- В журнале «Казан утлары» 16

СУЛТАН ШАМСИ – СОСТАВИТЕЛЬ И РЕДАКТОР 17

ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ 18

- Статьи 18
- Интернет-ресурсы 20

ПРИЛОЖЕНИЕ 23

- Книги Султана Шамси в фонде МБУ «Высокогорская ЦБС» 23
- Фотоархив 28

Эчтәлек

ТӨЗҮЧЕДӘН 6

БИОГРАФИЯ .... ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

ЯЗУЧЫ ҺӘМ АНЫҢ ИҖАТЫ ТУРЫНДА ФИКЕРЛӘР 11

БАСЫЛЫП ЧЫККАН КИТАПЛАР 12

ГАЗЕТА-ЖУРНАЛЛАРДА БАСЫЛГАН ӘСӘРЛӘРЕ 13

АУДИО БАСМАЛАР 15

РАДИОПОСТАНОВКАЛАР 15

ТӘРҖЕМӘЛӘР 16

Китаплар 16

«Казан утлары» журналында 16

СОЛТАН ШӘМСИ – ТӨЗҮЧЕ ҺӘМ МӨХӘРРИР 17

ТОРМЫШ ҺӘМ ИҖАТ ТУРЫНДА ӘДӘБИЯТ 18

Мәкаләләр 18

Интернет-чыганаклар 20

КУШЫМТА 23

Солтан Шәмсинең МБУ «Биектау ҮКС» фондындагы китаплары 23

Фотоархив 28

От составителя

Список литературы подготовлен к 80-летию писателя, переводчика и публициста Султана Шамси. В списке отражены монографии, статьи из книг и периодических изданий, аудиоматериалы, электронные ресурсы. Сведения о его жизни и творчестве взяты из фонда МБУ «Высокогорская ЦБС», электронных каталогов Национальной библиотеки Республики Татарстан, Российской государственной библиотеки, Российской национальной библиотеки, из электронного архива журнала «Казан утлары», а также из различных сайтов.

Материал расположен в 10 разделах (см. содержание). Список начинается с краткой биографии писателя на русском и на татарском языках. Завершается список приложениями: «Книги Султана Шамси в фонде МБУ «Высокогорская ЦБС» и «Фотоархив». В разделах приведены лишь выборочные издания и источники, которые располагаются в хронологической последовательности, по годам, по месяцам, кроме подраздела «Интернет-ресурсы», где список дан в алфавитном порядке. Хронологический период охват материала – с 1980-2026 гг. Некоторые публикации из перечня также имеют электронные версии. В описании данных статей предложены ссылки на электронные ресурсы.

При переизданиях первой и той же работы, после описания первой публикации приводятся краткая информация о ее последующих изданиях. Большая часть публикаций просмотрена de visu (своими глазами), описание работ не просмотренных de visu приведены в том виде, в каком они были указаны источнике. Публикации на русском, татарском, башкирском языках описаны на языке оригинала. Библиографическое описание приводятся в соответствие ГОСТ Р 7.0.100-2018 «Библиографическая запись. Библиографическое описание. Общие требования и правила составления».

Данный список рекомендован библиотечным сотрудникам, работникам учреждений культуры, преподавателям, студентам, учащимся и всем, кто интересуется жизнью и творчеством писателя, а также историей татарского народа.

Төзүчедән

Әдәбият исемлеге язучы, тәрҗемәче, публицист Солтан Шәмсинең 80 еллык юбилеена әзерләнде. Исемлектә монографияләр, китап һәм вакытлы матбугат мәкаләләре, аудиоматериаллар, электрон ресурслар чагылдырылган. Аның тормышы һәм иҗаты турында мәгълүматлар МБУ «Биектау үзәкләшкән китапханәләр системасы» фондыннан, Татарстан Республикасы Милли китапханәсенең, Россия Дәүләт китапханәсенең, Россия Милли китапханәсенең электрон каталогларыннан, «Казан утлары» журналының электрон архивыннан, шулай ук төрле сайтлардан алынды.

Материал 10 бүлектә урнашкан (эчтәлекне карагыз). Исемлек язучының рус һәм татар телләрендәге кыскача биографиясеннән башлана. Исемлек кушымталар белән тәмамлана: «Солтан Шәмсинең МБУ «Биектау ҮКС» фондындагы китаплары» һәм «Фотоархив». Бүлекләрдә сайланма басмалар һәм чыганаклар гына китерелгән, алар хронологик тәртиптә, еллар, айлар буенча урнашкан, «Интернет-чыганаклар» бүлегеннән тыш, анда исемлек алфавит тәртибендә бирелгән.

Материалның хронологик чоры – 1980-2026 елларны эченә ала. Исемлектәге кайбер басмаларның электрон вариантлары да бар. Бу мәкаләләрнең тасвирламаларында электрон ресурсларга сылтамалар тәкъдим ителгән.

Беренче һәм бер үк хезмәтнең яңа басмаларында, беренче басма тасвирлангач, аның соңрак чыккан басмалары турында кыскача мәгълүмат бирелә. Басмаларның күпчелеге de visu (үз күзең белән) каралды, ә de visu каралмаган хезмәтләрнең тасвирламалары чыганакка нигезләнеп бирелде. Рус, татар, башкорт телләрендәге басмалар үз телләрендә тасвирланган. Библиографик тасвирлау ГОСТ Р 7.0.100-2018гә туры китереп бирелә.

Бу исемлек китапханәчеләргә, мәдәният хезмәткәрләренә, укытучыларга, студентларга, укучыларга һәм язучының тормышы, иҗаты, шулай ук татар халкы тарихы белән кызыксынучы барлык кешеләргә тәкъдим ителә.

Биография

Шамсутдинов Султан Саляхович (Султан Шамси) родился 10 февраля 1946 года в деревне Суксу Высокогорского района Республики Татарстан. Детство и юность прошли в деревне Юртуш. Здесь он закончил семь классов.

1960 г. – приехал в город Казань и поступил в ремесленное училище, где освоил профессию токаря. После училища поехал в Москву (1962 г.), работал на Автоагрегатном заводе, был токарем, слесарем – инструментальщиком, шлифовщиком. За это время окончил вечернюю среднюю школу.

1967-1969 гг. – служба в армии в Бурятии, в районе озера Байкал. После армии освоил профессию полиграфиста в Первой образцовой типографии имени А.А.Жданова в Москве.

1971 г. – переехал в Казань с намерением поступить в Казанский университет, некоторое время работал в Казанском полиграфкомбинате имени Камиля Якуба. Потом работал слесарем на заводе «Серп и молот». Одновременно учился на подготовительных курсах для поступления на филологический факультет университета.

1972-1977 гг. – учился в Литературном институте им. М.Горького в Москве.

1977-1985 гг. – литературный сотрудник отдела прозы в редакции журнала «Казан утлары», «Идель», «Татарстан», в Татарском книжном издательстве в качестве заведующего редакции научно-популярной литературы.

2000-2012 гг. – редактор татарского текста в Институте татарской энциклопедии Академии наук Республики Татарстан.

В области литературы Султан Шамси известен как писатель-прозаик, автор рассказов и повестей, художественно-публицистических книг по истории татарского народа. К 100-летнему юбилею классика татарской литературы Галимджана Ибрагимова (1986-1987 гг.) он подготовил и издал на русском языке два сборника переводов произведений писателя, в которые были включены повесть «Красные цветы» и более десятка рассказов. На русском языке переводил отдельные рассказы М. Амира, Л. Ихсановой. В 1990 году перевел на русский язык знаменитую сказку Г. Исхаки «Лукман Хаким». Он также переводил и на татарский язык. Известны его переводы произведений писателей С. Антонова, С.Воронина, Н.Думбадзе, С.Данилова, Г.Мотевосяна, А.Мифтахетдинова, Р.Мир-Хайдарова.

Первая книга оригинальной прозы писателя – сборник рассказов под названием «Серебряная цепь» («Көмеш чылбыр») – была издана в 1984 году. За эту книгу он был принят в Союз писателей Татарстана. Потом друг за другом появились сборники рассказов, повестей и публицистики, повесть-сказка для детей. В 1992 году он издал в своём популярном пересказе

исторический письменный памятник X века о посещении арабским путешественником Ибн-Фадланом в 922 году Волжской Булгарии: «Путешествие Ахмеда ибн Фадлана на реку Итиль и принятие в Булгарии ислама». После этого писатель активно работал в области прозы: вскоре вышли его книги «Җәяүле буран» («Голос на городище» (1988)), «Ут хәйләсе» («Хитрость огня» (1994)), «Еллар эзе» («Следы прожитых лет» (1996)).

В 2006 году Султан Шамси, подводя итоги своего предшествующего творчества, опубликовал философско-эзотерическую книгу «Күк капусы ачылса… » («Врата седьмого неба»). Это издание можно воспринимать как сборник, достаточно полно раскрывающий мировоззренческие и духовные искания писателя.

Султан Шамси – заслуженный работник культуры Республики Татарстан (1996), лауреат литературных премий им. Фатиха Хусни (2000) и Абдулла Алиша (2013). С 1985 года – член Союза писателей Республики Татарстан.

Использованная литература

Файдаланылган әдәбият

1. *Еллар эзе : хикәяләр, пьеса, публицистика / кереш сүз авторы Р. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1996. — 320 б.*
2. *Күк капусы ачылса… : эзотерик язмалар, тарихи әсәр, хикәяләр, публицистика. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2006. — 430 б.*
3. *Солтан Шәмси / Даутова, Р. Әдипләребез = Наши писатели : биобиблиографик белешмәлек : 2 томда. 2 том : Л-Я / төзүче: Р. Н. Даутов, Р. Н. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2009. — Б. 657-659.*
4. *Юаныч : бәяннар, хикәяләр, эсселар. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2020. — 428, [3] б.*
5. *Солтан Шәмси // ВикипедиЯ : ирекле энциклопедия. – 2026. - URL: https://tt.wikipedia.org/wiki/Солтан_Шәмси (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).*

Шәмсетдинов Солтан Сәләх улы (Солтан Шәмси)

1946 елның 10 февралендә Татарстан Республикасының Биектау районы Суксу авылында туган. Балачагы һәм яшьлеге Юртыш авылында үткән. Шунда җиде классны тәмамлаган.

1960 елда Казанга килеп, һөнәр училищесына укырга кергән, металл кыручы (токарь) һөнәрен үзләштергән. Укуны тәмамлагач, Мәскәүгә киткән (1962 ел), «Автоагрегат» заводында эшләгән, токарь, слесарь-инструментчы, тимер эшкәртүче булып эшләгән. Бу чорда кичке урта мәктәпне тәмамлаган.

1967-1969 елларда Бурятиядә, Байкал күле янында, армия хезмәтен үтәгән. Армиядән соң Мәскәү шәһәренең А.А. Жданов исемендәге Беренче Үрнәк басмаханәдә полиграфист һөнәрен үзләштергән.

1971 елда Казан университетына керү максаты белән Казанга күчеп кайта, берникадәр вакыт Камил Якуб исемендәге Казан полиграфкомбинатында эшләгән. Аннары «Урак һәм Чүкеч» заводында слесарь булып эшләгән. Шул ук вакытта университетның филология факультетына керергә әзерлек курсларында укыган.

1972-1977 елларда Мәскәүдә М. Горький исемендәге Әдәбият институтында югары белем ала.

1977-1985 елларда «Казан утлары», «Идел», «Татарстан» журналлары редакцияләрендә проза бүлеге әдәби хезмәткәре, Татарстан китап нәшриятында фәнни-популяр әдәбият редакциясе мөдире булып эшләгән.

2000-2012 елларда ТР Фәннәр академиясенең Татар энциклопедиясе институтында татарча текстлар мөхәррире булып эшләгән.

Әдәбият өлкәсендә Солтан Шәмси язучы-прозаик, хикәяләр һәм повестьлар, татар халкы тарихы буенча фәнни-публицистик китаплар авторы буларак танылган. Татар әдәбияты классигы Галимҗан Ибраһимовның 100 еллык юбилеена (1986-1987 еллар) әдип әсәрләренең рус теленә ике җыелмасын әзерләп бастырган, аларның эченә «Кызыл чәчәкләр» повесте һәм уннан артык хикәясе кертелгән. М. Әмир, Л. Ихсанованың аерым хикәяләрен рус теленә тәрҗемә иткән. 1990 елда Г. Исхакыйның данлыклы «Локман Хәким» әкиятен рус теленә тәрҗемә иткән. Ул татар теленә дә тәрҗемәләр ясаган. С. Антонов, С. Воронин, Н. Думбадзе, С. Данилов, Г. Мөтевосян, А. Мифтахетдинов, Р. Мир-Хәйдәров әсәрләрен тәрҗемә итүе билгеле.

Язучының оригиналь прозасы буенча беренче китабы – «Көмеш чылбыр» исемле хикәяләр җыентыгы – 1984 елда басылып чыккан. Бу китабы өчен ул Татарстан Язучылар берлегенә кабул ителгән. Аннары бер-бер артлы хикәяләр, повестьлар һәм публицистика җыентыклары дөнья күргән.

1992 елда Әхмәт ибн Фадланның Идел буе Болгары иленә сәяхәте язмалары нигезендә әдәбиләштерелгән «Путешествие Ахмеда ибн Фадлана

на реку Итиль и принятие в Булгарии ислама» сәяхәтнәмә повестен әзерли, 1999 елда — кабат русча һәм татарча бастырыла. Шушыннан соң язучы проза өлкәсендә актив эшли: тиздән аның «Җәяүле буран» (1988), «Ут хәйләсе» (1994), «Еллар эзе» (1996) китаплары дөнья күрә.

2006 елда Султан Шамси, алдагы иҗатының йомгаклауларын ясап, фәлсәфи-эзотерик «Күк капусы ачылса…» китабын бастырып чыгара. Бу басманы язучының дөньяга карашын һәм рухи эзләнүләрен тулысынча ача торган җыентык итеп карарга мөмкин.

Султан Шамси – Татарстан Республикасының атказанган мәдәният хезмәткәре (1996), Фатих Хөсни (2000) һәм Абдулла Алиш (2013) исемендәге әдәби премияләр лауреаты. 1985 елдан – Татарстан Республикасы Язучылар берлеге әгъзасы.

Использованная литература
Файдаланылган әдәбият

6. *Еллар эзе : хикәяләр, пьеса, публицистика / кереш сүз авторы Р. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1996. — 320 б.*
7. *Күк капусы ачылса… : эзотерик язмалар, тарихи әсәр, хикәяләр, публицистика. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2006. — 430 б.*
8. *Солтан Шәмси / Даутова, Р. Әдипләребез = Наши писатели : биобиблиографик белешмәлек : 2 томда. 2 том : Л-Я / төзүче: Р. Н. Даутов, Р. Н. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2009. — Б. 657-659.*
9. *Юаныч : бәяннар, хикәяләр, эсселар. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2020. — 428, [3] б.*
10. *Солтан Шәмси // ВикипедиЯ : ирекле энциклопедия. – 2026. - URL: https://tt.wikipedia.org/wiki/Солтан_Шәмси (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).*

Высказывания о писателе и его творчестве
Язучы һәм аның иҗаты турында фикерләр

«С.Шәмси гаять киң эрудицияле, тирән белемле галим дә. Әгәр шундый төпле белеме булмаса, аны Татар энциклопедиясен чыгаруда мөхәррирлек итәргә чакырмаслар. Бу гаять җаваплы һәм күп вакытны ала торган хезмәт.» (Альберт Хәсәнов)

«...Солтан Шәмси күбрәк тарихи темаларга язарга ярата. Язасы әсәренә кирәк материалны ул тарихның тәмам төбенә төшеп җиткәнче өйрәнеп туплый. Максаты – укучыларына чын хакыйкатьне житкерү.» (Альберт Хәсәнов)

«Язучының язу диапазоны бик киң. Ул күп өлкәләрне колачлый. Әмма шунысы хак: С.Шәмсинең үз стиле, язу манерасы, сюжет төзү үзенчәлеге бар. » (Мәхмүт Әхмәтҗанов)

«...Аның язганнары да төрле эзләнүләр белән тулы, күп юнәлешле, күп тармаклары, әмма талантлы шәхесләргә хас булганча, торкан юлында ул-дәвамлы, үз-үзенә таләпчән һәм нык ихтыярлы.» (Равил Рахмани)

«Әдәбиятка ул зур тормыш мәктәбе үтеп, яшәешнең тулы гаммасын, ягъни аның табыш-югалтуларын, менү-төшү кебек һәртөрле тирбәлешләрен үз әче тәҗрибәсендә кичереп, иҗатның да максат белән табылган татлы газап икәнен яхшы аңлап килгән кеше. Шуңадыр, бәлки, аның язганнары да төрле эзләнүләр белән тулы, күп юнәлешле, күп тармаклы, әмма, талантлы шәхесләргә хас булганча, тоткан юлында ул — дәвамлы, үз-үзенә таләпчән һәм нык ихтыярлы.» (Равил Рахмани)

«Солтан Шәмси эшчәнлегенең төп кыйбласы – милли тарихыбызның чуалып каткан төеннәрен сәнгать ысулы белән реаль чынбарлык, документаль җирлектә чишүдән гыйбарәт. » (Равил Әмирхан)

«С. Шәмси эшчәнлегенең соңгы еллардагы төп кыйбласы — милли тарихыбызның чуалып каткан төеннәрен художество ысулы белән реаль чынбарлык аша, документаль җирлектә чишүдән гыйбарәт. Автор бер үк вакытта үткен, йөгерек каләмле язучы да, тарихның томанлы тыгыз пәрдәсен күтәреп, хакыйкатьне янып-көеп эстәүче эзтабар, тикшеренүче дә. Аның өчен булып үткән вакыйгаларны үз ихтыярынча ыспайлау да, аларга иннек-кершән ягу да ят төшенчәләр.» (Равил Әмирхан)

«С. Шәмси иҗатын күпкырлы дип атап, аны төрле юнәлешләргә бүлеп курсәтсәк тә, без аны тулы бер комплекста күз алдында тотарга тиешбез. Чөнки С. Шәмси — тарихчы, С. Шәмси — прозаик, С. Шәмси — публицист — аерым-аерым була алмый. Ул еш кына бер үк әсәрендә талантының бер-ничә юнәлешен ачып бирә. Аның без алда күрсәтеп үткән сыйфатларына тәрҗемәче эшчәнлеге дә органик рәвештә ялганып китә.» (Рафис Корбан)

«Солтан Шәмси – галәмнең чиксезлеген, яшәүнең бөеклеген фәлсәфи төшенчәләргә бәйләп, аларның катлаулы якларына күз салырга чакыручы да, халыклар тарихындагы текә борылышларны, һәлакәтләрне, торгызылу – яңаруларны бер чылбыр итеп күрә белүче дә… Фикердәшебез, замандашыбыз – әдәбиятның күп жанрларында иҗат итүче әдип. Кыскасы, Солтан Шәмси – матурлык гармониясе остазы!» (Рифат Сверигин)

Использованная литература
Файдаланылган әдәбият

1. *Еллар эзе : хикәяләр, пьеса, публицистика / кереш сүз авторы Р. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1996. — 320 б.*
2. *Күк капусы ачылса… : эзотерик язмалар, тарихи әсәр, хикәяләр, публицистика. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2006. — 430 б.*
3. *Солтан Шәмси / Даутов, Р. Балачак әдипләре = Писатели нашего детства : биобиблиографик белешмәлек : 2 нче китап / Р. Н. Даутов .— Казан : Мәгариф, 2004. — Б. 271-278. — На татарском и русском языках. — URL: https://fajdali.narod.ru/shamsi.htm (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).*
1. Биектау районындагы Мәмдәл урта мәктәбендә Солтан Шәмси белән очрашу булды // Татарстан Республикасы Язучылар берлеге : [сайт], 2019- . – URL: https://sptatar.com/biektau-rajonyndagy-m-md-l-urta-m-kt-bend-soltan-sh-msi-bel-n-ochrashu-buldy/ (мөрәҗәгать итү датасы: 14.01.2026).
4. *Юаныч : бәяннар, хикәяләр, эсселар. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2020. — 428, [3] б.*

Изданные книги
Басылып чыккан китаплар

1. Көмеш чылбыр : хикәяләр. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1984. — 96 б.
2. Җәяүле буран : повесть һәм хикәяләр. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1988. — 160 б.
3. Голос на городище : повесть и рассказы. — Казань : Татарское книжное издательство, 1988. —159, [1] с.
4. Путешествие Ахмеда Ибн-Фадлана на реку Итиль и принятие в Булгарии ислама / древний текст пересказал [и вступительное статью написал С. Шамси]. — Москва : МИФИ-СЕРВИС ; Казань : Дастан, 1992. — 92 с. — URL: https://библиотека.сувары.рф/books/shamsi_s._putyeshyestviye_ibn-fadlana_na_ryeku_itily.pdf (дата обращения: 20.01.2026).
5. Коварство огня : [повесть-сказка]. — Казань : Магариф, 1994. — 47, [1] с.
6. Ут хәйләсе : повесть-әкият. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1994. — 48 б.

Также книга вышла в 2014 году.

7. Еллар эзе : хикәяләр, пьеса, публицистика / кереш сүз авторы Р. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1996. — 320 б.
Книга также вышла в 1997 году.
8. Волжская Булгария в рассказах для детей : учебное пособие для начальных классов по истории и культуре Татарстана / соавтор И. Измайлов. — Казань : Слово : Магариф, 1995. — 80 с.
9. Путешествие Ахмеда Ибн Фадлана на реку Итиль = Әхмәд ибне Фазланның Идел елгасына сәяхәте / [переложение древнего текста выполнил С. Шамси]. — Казань : Татарское книжное издательство, 1999. — 109, [3] с.
10. Идел Болгарстаны : хикәяләр / соавтор И. Измайлов. — Казан : Мәгариф, 2000. — 96 б.
Книга также вышла в 2001 году.
11. Низаглы йортта: Алтын Урда дәүләтенең таркалу чорыннан сәхифәләр. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2002. — 192 б.
12. Күк капусы ачылса… : эзотерик язмалар, тарихи әсәр, хикәяләр, публицистика. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2006. — 430 б.
13. Золотая Орда накануне распада : [историческое повествование]. — Казань : Татарское книжное издательство, 2008. — 223 с.
14. Сөт калыр, ватан китәр : борынгы төрки халыклар тарихыннан хикәяләр. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2011. — 51, [2] б.
15. Тарихи әсәрләр / соңгы сүз авторы Р. Корбан. — Казан : Илһам, 2015. — 375 б.
16. Путешествие Ахмеда ибн Фадлана на реку Итиль и официальное принятие в Булгарии ислама / древний текст пересказал С. Шамси. — Казань : Хузур-Спокойствие, 2016. — 143 с.: ил.
Книга также вышла в 2020 и 2023 годах.
17. Путешествие Ахмеда ибн Фадлана на реку Итиль и официальное принятие в Булгарии Ислама / древний текст пересказал С. Шамси. — Казань : Хузур, 2018. — 143 с.
18. Юаныч : бәяннар, хикәяләр, эсселар. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2020. — 428, [3] б.

Произведения, изданные на страницах газет и журналов
Газета-журналларда басылган әсәрләре

1. Сагыну // Казан утлары. — 1976. — № 6. — Б. 116-125.
2. Соңгы юаныч : хикәя // Казан утлары.— 1981.— № 1.
3. Җәйнең кыл уртасында : хикәя // Казан утлары. — 1982. — № 11. — Б. 84-89.
4. Кала тау өне : повесть // Казан утлары. — 1986. — № 12. — Б. 102-123.

5. Синең исемдә йөрер... : хикәя // Казан утлары. — 1988. — № 7. — Б. 159-168.

6. Галиҗәнаб китап зарлары : публицистика // Казан утлары. — 1996. — № 2. — Б. 158-170.

Статья С.Шамси «Тяжелая судьба татарской книги».

7. «Җиңелгәннәр арасында мин дә бар идем...» // Казан утлары. — 1998. — № 4. — Б. 88.

8. Низаглы йортта // Казан утлары. — 2002. — № 6. — Б. 127-152. – Ахыры. Башы № 1-5 саннарда.

9. Күк капусы ачылса… : [тарихи-фәлсәфи бәян] // Казан утлары.— 2004.— № 7. — Б. 114-123. — Дәвамы № 8 санда.

10. Адәмне кем коткарыр? : [тарихи-эзотерик бәян] // Казан утлары. — 2006. — № 6. — Б. 107-130. – Ахыры. Башы № 5 санда.

11. Шәһри Казан эргәсендә : [Иван Грозный һәм аның ничек 1552 елда Казанны алуы турында] // Мәдәни җомга. — 2013. — 11 октябрь (№ 41). — Б. 9.

12. Яңа дин кертергә омтылган фиргавен : [Мисыр фиргавены Аменхотеп 4нче турында] // Мәдәни җомга. — 2014. — 24 гыйнвар (№ 3). — Б. 14 ; 31 гыйнвар (№ 4) . — Б. 18.

13. Ата белән ханбикә : тарихи хикәя // Казан утлары. — 2015. — № 4. — Б. 9-20.

14. Җәй белән хушлашу : [эссе] // Идел. — 2016. —№ 9. — Б. 22-25.

15. Одиночество : [рассказ] / С. Шамси ; [беседовал] Л. Насибуллина // Татарский мир. — 2016. — № 2. — С. 14.

16. Тегеннән иңгән хәбәр : [хикәя] // Идел. — 2016. — № 6. — Б. 10-13.

17. Угра елгасында йөзгә-йөз тору : [авторның «Алтын Урданың соңгы еллары» исемле хезмәтеннән өзек] // Мәдәни җомга. — 2016. — 19 февраль (№ 6). — Б.11 ; 26 февраль (№ 7) . — Б. 11.

18. Өянке : [хикәя] // Идел. — 2017. — № 11. — Б. 35-41.

19. Чатнаган чәркә : [хикәя] // Сөембикә. — 2017. — № 2. — Б. 32-35.

20. Кендек каным тамган йорт... : [бәян] // Казан утлары. — 2018. — № 2. — Б. 8-50.

21. Ай тотылган кичтә : [эссе] // Идел. — 2019. — № 4. — Б. 39-43.

22. Төрки телгә ничә яшь? // Мәдәни җомга. — 2019. — 12 апрель (№ 14). — Б. 14. —Дәвамы. Башы 29 март. — №12. — Б. 14 ; 5 апрель (№13). —Б. 14.

23. Һәлакәткә таба... : [әсәрдән өзек] // Мәдәни җомга. — 2019. — 23 август.— Б. 14.— Дәвамы. Башы № 28-31саннарда.

24. Пар чәчкә : хикәя // Идел. — 2020. — № 3. — Б. 34-37.

25. Этрусклар — Рим остазлары // Безнең мирас. — 2020. — № 7.— Б. 12-15.— Ахыры. Башы 2019. — №7. — Б. 12-17 ; №8. — Б. 14-20 ; №9. — Б. 12-19 ; №10. — Б. 14-20 ; №11. — Б. 4-11; № 12. — Б. 4-12 ; 2020. — № 1. — Б. 4-9 ; №2. — Б. 4-8 ; № 4. — Б. 4-9.
26. Әшрәф баба хөжрәтендә : [хикәяләр] // Казан утлары. — 2022.— № 8. — Б. 112-124.
27. Идегәй мирзаның шанлы көннәре : [әсәрдән өзек] // Мәдәни җомга. — 2022. — 19 август (№ 32). — Б. 10. — Дәвамы. Башы 29, 30, 31 саннарда.
28. Миләш : [хикәя] // Казан утлары. — 2024. —№ 6. — Б. 91-101.
29. Римне төзегән этрусклар // Мәдәни җомга. — 2024. — 6 декабрь (№ 48) . — Б. 19.
30. Бүреләр // Биектау хәбәрләре. — 2025. — 24 гыйнвар. — Б. 5. — Ахыры. Башы 5нче санда.
31. Бүреләр // Казан утлары. — 2025. — № 2. — Б. 116-121.
32. Римне төзегән этрусклар : фәнни-популяр тарихи бәян // Туган җир = Родной край. — 2025. — № 3. — Б. 130-142.
33. Серле цивилизация // Безнең мирас. — 2025. — № 5. — Б. 4-12.
34. Тегеннән иңгән хәбәр // Биектау хәбәрләре. — 2025. — 30 апрель. — Б. 5. — Ахыры. Башы 32 нче санда.

Аудиоиздания
Аудио басмалар

1. Ут хәйләсе = Хитрости огня : спектакль / С. Шәмси.— Электрон. зв. дан. — Казань : ГБУК РТ «РСБСиС», 2009 .— 1 фжд (1 час. 21 мин.). — На татар. яз. — С изд. ГБУК РТ «РСБСиС».— Аудиобиблиотека цифровых говорящих книг LKF-формата.

Имеется в ГБУК РТ «Республиканская специальная библиотека для слепых и слабовидящих», МБУ «Межпоселенческая центральная библиотека» Спасского муниципального района РТ.

2. Волжская Булгария в рассказах для детей / С. Шамси, И. Измайлов ; Читает Ф. Ганеева. — Казань : РСБС, 2006.— 1 СД (2 час. 35 мин.). — Систем. требования: ПК ; аудиосистемы поддерживающие формат MP3.

Имеется в ГБУК РТ «Республиканская специальная библиотека для слепых и слабовидящих».

Радиопостановки
Радиопостановкалар

1. «Синеке булырмын»=«Я буду твоей» : моноспектакль / читает Р. А. Тазетдинов // Zvyki.com : [портал], 2011 - 2026. — (50 мин.). — URL:

https://zvyki.com/song/205506206/Tatarstan_radiosy_Radio_Tatarstana_-_15.10_Soltan_SH_msi._Sineke_bulyrmyn_._Monospektakl_Sulta/ (дата обращения: 19.01.2026). — На татарском языке.

2. «Ут хәйләсе» : радиопостановка : [роли исполняют артисты Татарского государственного академического театра им.г. Камала] // Вести Татарстан : [сайт], 2026. — (35 мин.04 с. и 48 мин. 11 с.) — URL: https://trt-tv.ru/2025/10/26/soltan-shəmsi-ut-həjləse-radiopostanovka-26-10-25/ (дата обращения: 19.01.2026). — На татарском языке.

Переводы
Тәрҗемәләр
Книги
Китаплар

1. Ибрагимов, Г. Красные цветы : роман, повесть, рассказы / перевод с татарского С. Шамси. — Казань : Татарское книжное издательство, 1986. — 336 с.

(«Кызыл чәчәкләр») Галимджан Ибрагимов-татарский писатель.

2. Рассказы / перевод с татарского С. Шамси. — Казань: Татарское книжное издательство, 1987. — 159 с.

(«Хикәяләр») Галимджан Ибрагимов

3. Фәхретдин, Р. Алтын Урда ханнары=Ханы Золотой Орды. — Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1996. —127 б.

Фахретдинов Ризаитдин Фахретдинович (Риза Фахретдинов) — учёный-просветитель.

4. Рахим, Г. Смерть собаки / перевод С. Шамси // В родном доме : повести, рассказы, лирические миниатюры / Г. Рахим ; перевод с татарского Р. Солнцев, Р. Бухараев, Н. Иванов [и др.]. — Казань : Татарское книжное издательство, 2020. — 235, [2] с.

Гарай Рахим — татарский поэт, писатель.

В журнале «Казан утлары»
«Казан утлары» журналында

1. Вәлиев, Д. Портрет : хикәя // Казан утлары. — 1980. — № 5. — Б. 125-136.

Диас Назихович Валеев — татарский писатель.

2. Бекбаулов, У. Легенда : әсәрдән өзек // Казан утлары. — 1981. — № 5. — Б. 52-54.

Бекбаулов Уразак Бекбаулович — каракалпакский писатель. Отрывок из повести «Тарас на Арале».

3. Емельянов, А. Сыбызгы : хикәя // Казан утлары. — 1982. — № 4. — Б. 128-137.
Емельянов Анатолий Викторович — чувашский писатель.
4. Данилов, С. Синең тавышың ; Иң гүзәл хатын // Казан утлары. — 1982. — № 5. — Б. 192.
Софрон Петрович Данилов — якутский писатель.
5. Тургенев, И. С. Маша ; Эт ; Чыпчык // Казан утлары. — 1982. — № 5. — Б. 178.
Иван Сергеевич Тургенев — русский писатель.
6. Ларин, В. Гудок : хикәя // Казан утлары. — 1983. — № 10. — Б. 111-113.
Владимир Ларин.
7. Антонов, С. Кызыл чех : документаль повестьтан өзек // Казан утлары. — 1983. — № 4. — Б. 101-109.
Антонов Станислав Иванович — кандидат филологических наук.
8. Вәлиев, Д. Мәрхүмнәр кояшы : хикәя // Казан утлары. — 1984. — № 9. — Б. 144-155.
Диас Назихович Валеев — татарский писатель.
С русского языка («Слава-солнце мертвых »)
9. Думбадзе, Н. Хазарула : хикәя // Казан утлары. — 1984. — № 12. — Б. 12-17.
Нодар Владимирович Думбадзе — грузинский писатель.
10. Вәлиев, Д. Портрет : хикәя // Казан утлары. — 1980. — № 5. — Б. 125-136.
Диас Назихович Валеев — татарский писатель.

******

1. Татар хикәйәләре / төҙөүсеһе Р. Низамиев. — Өфө : Башҡортостан китап нәшриәте, 1989. — 344 б. — Йөкмәткеһе : Балконда / С. Шәмси.

Султан Шамси – составитель и редактор
Солтан Шәмси – төзүче һәм мөхәррир

1. Слово о Тукае / составление, комментарии и краткие справки Ф. М. Зулькарнаева ; редактор С. Шамси. — Казань : Татарское книжное издательство, 1986. — 431 с.
2. Фәхретдин, Р. Казан ханнары / Р. Фәхретдин; төзүче һәм кереш мәкалә авторы Р. Эмирхан ; нәшрият мөхәррир С. Шәмси. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1995. — 189 б.

3. Сәлам Хатыйб улы Алишев : биобиблиография / ТФА, Тарих институты ; научый редактор А. Г. Каримуллин ; кереш сүз язучы Р. Галлямова ; төзүче: С. Шәмси һ. б. — Казан : АНТ, 1999. — 68 б.
4. Шәмси, С. Ана телебездә - күптомлы энциклопедия : [Татар энциклопедиясе институты эшчәнлеге турында] // Мәдәни җомга. — 2012. — 1 июнь (№ 22). — Б. 14-15.

Литература о жизни и творчестве

Тормыш һәм иҗат турында әдәбият

Статьи

Мәкаләләр

1. Зөлкәрнаев, Ф. «Көмеш чылбыр» бөжралары : [«Көмеш чылбыр» исемле китапка кергән хикәяләр турында] // Казан утлары, 1986 - № 9. – Б. 152-157.
2. Шәрипов, Р. Хикәяне күңел сагынган : [«Соңгы юаныч» һәм башка әсәрләр турында] // Казан утлары, 1991 - № 4. – Б. 178-179.
3. Әгъләм, М. Ул-үзе бер дөнья : язучы Солтан Шәмси турында // Шәһри Казан. – 1996. – 17 май.
4. Әхмәтҗанов, М. Оҗмах почмагының оҗмах җимеше : Язучы Солтан Шәмсигә –50 яшь // Шәһри Казан. – 1996. – 2 февраль.
5. Корбан, Р. Үз йөзе, үз сүзе : Язучы Солтан Шәмсигә 50 яшь // Мәдәни җомга. – 1996. – № 6. – 9 февраль. – Б. 11.
6. Әхмәтҗанов, М. Хәтернең көмеш чылбыры // Мәдәни җомга. — 1997. — 1 августа.
7. Абзалова, Р. Возвращаем свою историю // Высокогорские вести. — 1997. — 4 декабря.
8. Әхмәтҗанов, М. Килер бер көн... / М. Әхмәтҗанов. – Казан : Татарстан китап нәшрияты, 1998. – Язучы, публицист, тәрҗемәче: [язучы Солтан Шәмси иҗаты]. – Б. 173-177.
9. Шәмси, С. «Авыл дәфтәре» бәйләменнән : [үзе турында] // Идел. – 1999. – № 3. – Б. 42-43.
10. Әмирхан, Р. «Бөек болгак»тан башланган фаҗига // Фәнни Татарстан. — 2002. — № 3-4. — Б. 187—190.
11. Әмирхан, Р. Кыйссага әверелгән тарих // Мәдәни җомга. — 2002. — 23 августа.
12. Борһаниева, Р. Гаугалы йорттан бәрәкәт китә // Шәһри Казан. — 2002. — 18 октября.
13. Закиров, Х. Низаглы Сарай хәлләре // Мәгърифәт. — 2002. — 12 октября.

14. Шәмси, С. Үз-үзеңне табу хикмәте / Даутов , Р. Балачак әдипләре = Писатели нашего детства : биобиблиографик белешмәлек : 2 нче китап / Р. Н. Даутов .— Казан : Мәгариф, 2004. — Б. 275-276. — На татарском и русском языках.
15. Солтан Шәмси / Даутов, Р. Балачак әдипләре=Писатели нашего детства : биобиблиографик белешмәлек : 2 нче китап / Р. Н. Даутов. — Казан : Мәгариф, 2004. — Б. 271-278. — На татарском и русском языках. — URL: https://fajdali.narod.ru/shamsi.htm (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).
16. Әхмәтҗанов, М. Язмышыбыз күктә язылса да... : [Солтан Шәмсинең «Күк капусы ачылса...» дигән китабы турында] // Мәдәни җомга. — 2006. — 7 июль (№ 26). — Б.16.
17. Нигъмәти, И. Кояш булып яктырып // Шәһри Казан. — 2006. — 15 февраль.
18. Хасанов, А. Пишу лишь потому, что не могу не писать // Идель. — 2006. — № 1. — С. 48.
19. Хәсәнов, А. «Язмыйча түзә алмаганга..» : [язучы С.Шәмси турында] // Идел. – 2006. – № 2. – Б.2 6-27.
20. Шәмси, С. «Үлем юк! Җан мәңгелек» : [тарихчы-язучы белән әңгәмә] // Сөембикә. – 2006. – № 1. – Б.10-12.
21. Әхмәтҗанов, М. Иҗатына бер караш : [язучы С.Шәмси иҗаты турында] // Татар иле. – 2007. – № 1 (Гыйнвар). – Б. 7.
22. Шәрипов, Р. Хикәяне күңел сагынган : [язучы С.Шәмсинең «Җәяүле буран» исемле хикәяләр җыентыгы турында] // Мәйдан. – 2008. – № 5. – Б. 56-58.
23. Хәмидуллин, Л. Тәрҗемәне онытмыйк // Казан утлары. – 2008. – № 10. – 9 февр. – Б. 139-146.
24. Солтан Шәмси / Даутова, Р. Әдипләребез = Наши писатели : биобиблиографик белешмәлек : 2 томда. 2 том : Л-Я / төзүче: Р. Н. Даутов, Р. Н. Рахмани. — Казан : Татарстан китап нәшрияты, 2009. — Б. 657-659.
25. Хәлиуллин, И. Остаз : [язучы Солтан Шәмси турында] // Шәһри Казан. — 2011. — 29 март (№ 34). — Б.10.
26. Хәбибуллин, М. Тарих юлларына сәфәр чыккач... : [Солтан Шәмсинең «Сөт калыр, ватан китәр» дигән китабы турында] // Мәдәни җомга. — 2012. —16 март (№ 11). — Б.16.
27. Шәмси, С. Әбиләр чуагы : [язучы үзенең истәлекләре белән] // Мәдәни җомга. — 2013. — 24 май (№ 21). — Б.8-9.
28. Әхмәтҗанов, М. Солтан Сәләх улы Шәмсетдинов / Ахметзянов, Н. К. // Высокогорский район: вчера, сегодня, завтра=Биектау районы : Кичә. Бүген.

Иртәгә / Н. К. Ахметзянов, З. З. Хуснияр. — Казань : ИП Хуснутдинова Зиля Зиннуровна, 2015. — Б. 200.
29. Ахунҗанова, Р. Уеннан уймак чыга : [Солтан Шәмсинең балалар өчен чыккан «Ут хәйләсе» дигән китабы турында] // Мәдәни җомга. — 2015. — 16 гыйнвар (№ 1). — Б. 16.
30. Зәйнуллин З. Кеме генә юк татарның? : [хикәяләр]. — Казан, 2016 .— 311 б. — Эчт.: «Чибәр егет» / Солтан Шәмси.
31. Сверигин, Р. Күңелендә галәм чиксезлеге... : [Язучы С.Шәмсигә 70 яшь] // Казан утлары. — 2016. — № 2. — Б. 143-152.
32. Шәмси, С. Яшерен гыйлемнәр ачыла : [язучы, галим Солтан Шәмси белән эзотерика турында әңгәмә] / С. Шәмси ; әңгәмәдәш Р. Минһаҗ // Ватаным Татарстан. — 2016. — 15 апрель (№ 52) . — Б. 15.
33. Җефет калага сәфәр : [Кырымга сәяхәтнамә] / С. Шәмси // Безнең Мирас. — 2017. — № 3. — Б. 32-37. — Башы № 2. — Б. 28-33.
34. Солтан Шәмси / Корбан, Р. Х. // Якташларым. — Казан : Илһам, 2017. — Б. 50-59.
35. Ислаев Ф. Тарих төпкеленә төшкән ул... // Мәдәни җомга. — 2018. — 16 март.
36. Җамалиева, Л. Язмыйча түзә алмый... // Биектау хәбәрләре. — 2021. — 7 май.
37. Татар әдәбияты тарихы : сигез томда / Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе, Галимҗан Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать ин-ты ; [төзүче һәм җаваплы мөхәррире Р. Ф. Рахмани]. – Казан : Татарстан китап нәшрияты, 8 том: 2001-2020 еллар / [фәнни мөхәррире: Д. Ф. Заһидуллина , Ә. М. Закирҗанов]. – Фолиант, 2021. – Солтан Шәмси. – Б. 504-508.
38. Рахмани, Р. Солтан Шамси: заман сынаулары аша… // Казан утлары. — 2021. — № 7. — Б.152-158.
39. Видные деятели культуры // Высокогорские вести. — 2023. — 8 сентября. — Гордость Высокогорского района.
40. Яңача язылган романнар : [Р. Корбанның «Артык кешеләр» романы турында] / С. Шәмси // Казан утлары. — 2023. — № 12. — Б. 171-172.

Интернет-ресурсы
Интернет-чыганаклар

2. Алтай, Р. Төрки дөнья симпозиумында Солтан Шәмси әсәрләрендә милли үзенчәлек хакында сөйләделәр // Татар-информ : [сайт]. — 6 июнь 2021. — URL: https://tatar-inform.tatar/news/t-rki-d-nya-simpoziumynda-soltan-

sh-msi-s-rl-rend-milli-zench-lek-hakynda-s-yl-del-r-5825983 (мөрәҗәгать итү датасы: 21.01.2026).
3. Биектау районындагы Мәмдәл урта мәктәбендә Солтан Шәмси белән очрашу булды // Татарстан Республикасы Язучылар берлеге : [сайт], 2019- . – URL: https://sptatar.com/biektau-rajonyndagy-m-md-l-urta-m-kt-bend-soltan-sh-msi-bel-n-ochrashu-buldy/ (мөрәҗәгать итү датасы: 14.01.2026).
4. Корбан, Р. Картаюны белмәс картлач // Казан утлары : сайт. — 21 май 2025. — URL: https://kazanutlary.ru/news/yubilejlar/kartayuny-belms-kartlach (мөрәҗәгать итү датасы: 12.10.2024)
На фото Султан Шамси.
5. Мөхәммәтова, Р. Язучылар & галимнәр: «Син дә мулла, мин дә мулла – атка печән кем сала?» // Intertat (Интертат) : сайт. — 1 март 2023. – URL: https://intertat.tatar/news/izmailov-lekciyase-naiba-apa-monology-kazaxca-cura-batyr-ham-tagyn-idegai-turynda-5857934 (мөрәҗәгать итү датасы: 01.03.2023)
6. Презентация книги Рафиса Курбана, посвященной Мусе Джалилю : фоторепортажи // Татар-информ : [сайт]. — 28 января 2020. — URL: (мөрәҗәгать итү датасы: 14.01.2026).
7. Сафина, М. 10 февральдә язучы, тәрҗемәче, публицист, тарихчы якташым СОЛТАН ШӘМСИгә 75 яшь тула! // Миләүшә Сафина : [ВКонтакте бите]. — 9 февраля 2021. — URL: https://vk.com/wall548454421_2664 (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).
8. Солтан Шәмси // ВикипедиЯ : ирекле энциклопедия. – 2026. - URL: https://tt.wikipedia.org/wiki/Солтан_Шәмси (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).
9. Султан Шамси (Шамсетдинов Султан Салихович) // Муниципаль бюджет учреждениесе «Биектау үзәкләштерелгән китапханәләр системасы»=Муниципальное бюджетное учреждение «Высокогорская централизованная библиотечная система» : сайт, 2026. — URL: https://vgora-cbs.ru/kraevedenie/literaturnaya-karta/personalii/2022/11/747/ (мөрәҗәгать итү датасы: 14.01.2026).
10. Улы эзеннән : хикәя // Казан утлары : [сайт]. — 12 октябрь 2024. — URL: https://kazanutlary.ru/news/date/list/2024-10-12%2013:00:00 (мөрәҗәгать итү датасы: 12.10.2024).
11. Улы эзеннән : хикәянең дәвамы // Казан утлары : [сайт]. — 13 октябрь 2024 — URL: *https://kazanutlary.ru/news/hikaya/uly-ezennn-khikyane-dvamy* (мөрәҗәгать итү датасы: 13.10.2024).
12. Шәмси, С. Галиҗәнаб китап зарлары // Казан утлары : [сайт]. — 2011 - 2026. — URL: https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1996-2/galinab-kitap-zarlary (мөрәҗәгать итү датасы13.01.2026).

13. Шәмси, С. «Җиңелгәннәр арасында мин дә бар идем...» : [күренекле тарихчы, әдәбият белгече, журналист һәм җәмәгать эшлеклесе Габделбари Баттал турында] // Казан утлары : [сайт]. — 2011-2026. — URL: https://kazanutlary.ru/j-archive/journal-materials/1998-4/ielgnnr-arasynda-min-d-bar-idem (мөрәҗәгать итү датасы: 13.01.2026).
14. Шәрипов, Р. Хикәяне күңел сагынган : [Язучы С. Шәмси иҗаты турында] // Казан утлары. — 1991. — № 4. — Б. 178-179. (мөрәҗәгать итү датасы: 13.01.2026).
15. Язучы Солтан Шәмсинең 70 яшьлек юбилеена кичә була // Бөтен татар конгрессы=Всемирный конгресс татар=World congress of the Tatars : [сайт]. — 10.02.2016. — URL: https://tatar-congress.org/yanalyklar/yazuchy-soltan-shemsinen-70-yashlek-yubileena-kiche-bula/ (мөрәҗәгать итү датасы: 20.01.2026).

Приложение
Кушымта
Книги Султана Шамси в фонде МБУ «Высокогорская ЦБС»
Солтан Шәмсинең МБУ «Биектау ҮКС» фондындагы китаплары

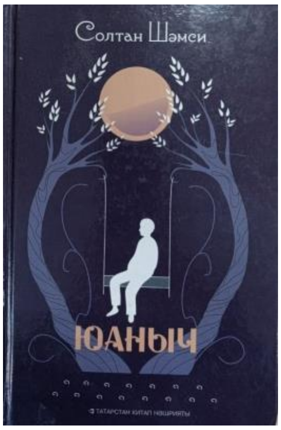

Юаныч: Центральная библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Саинская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека,Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

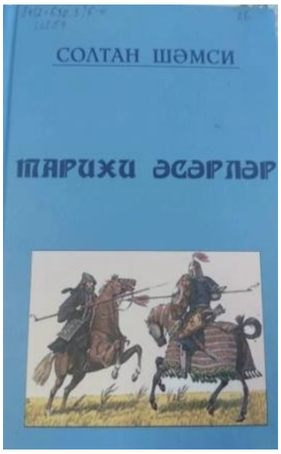

Тарихи әсәрләр: Центральная библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Алатская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Березкинская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Инсинская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Наратлыкская сельская библиотека, Саинская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Усадская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Шуманская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Ут хәйләсе: Центральная детская библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Алатская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Березкинская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Инсинская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Мало-Рясинская сельская библиотека, Наратлыкская сельская библиотека, Сельская библиотека пос. Дачное, Сельская библиотека пос. Озерный, Саинская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Усадская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Шуманская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Низаглы йортта: Алтын Урда дәүләтенең таркалу чорыннан сәхифәләр: Центральная библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека.

Сөт калыр, ватан китәр: Высокогорская Центральная Детская библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Алатская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Мало-Рясинская сельская библиотека, Саинская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Усадская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Чепчуговская сельская

библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотек.

Күк капусы ачылса…: Высокогорская Центральная библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Березкинская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Чернышевская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека.

Идел Болгарстаны: Высокогорская Центральная Детская библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Усадская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Еллар эзе: Высокогорская Центральная библиотека**,** Альдермышская сельская библиотека, Алатская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Инсинская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Сельская библиотека пос. Дачное, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Мало-Рясинская сельская библиотека,

Саинская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Наратлыкская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

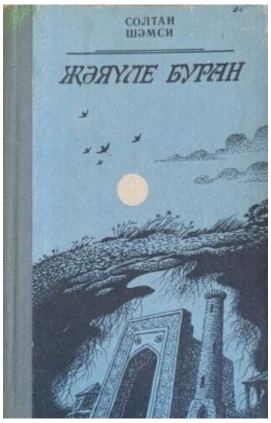

Җәяүле буран: Высокогорская Центральная библиотека, Альдермышская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Алан-Бексерская сельская библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека Сельская библиотека пос. Дачное, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Наратлыкская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Көмеш чылбыр: Альдермышская сельская библиотека, Айбашская сельская библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Казакларская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Суксинская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Ташлы-Ковалинская сельская библиотека, Татаро-Айшинская сельская библиотека, Уньбинская сельская библиотека, Чиршинская сельская библиотека, Чувашлинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Волжская Булгария в рассказах для детей: Высокогорская Центральная библиотека**,** Альдермышская сельская библиотека, Алатская сельская

библиотека, Больше-Ковалинская сельская библиотека, Больше-Битаманская сельская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Куркачинская сельская библиотека, Мульминская сельская библиотека, Сельская библиотека ст. Куркачи, Усадская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека, Шапшинская сельская библиотека, Юртушская сельская библиотека, Ямашурминская сельская библиотека.

Золотая Орда накануне распада: Высокогорская Центральная библиотека и Высокогорская Центральная Детская библиотека, Высокогорская сельская библиотека, Дубъязская сельская библиотека, Сельская библиотека Бирюлинского зверосовхоза, Усадская сельская библиотека, Чепчуговская сельская библиотека, Чернышевская сельская библиотека.

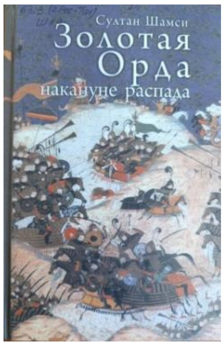

Фотоархив
Из Центральной библиотеки
Фотоархив
Биектау үзәк китапханәсеннән

19 февраля 2021 года в Чернышевской модельной сельской библиотеке состоялось мероприятие «Родной язык – духовное наследие народа» с участием писателей – земляков.

2021 елның 19 февралендә Чернышевка модельле авыл китапханәсендә якташ язучылар катнашында «Туган тел – халыкның рухи мирасы» дигән чара узды.

В 2023 году в с.Большие Ковали состоялся спортивно-культурный праздник «Файзуллинский заплыв».
2023 елда Олы Кавал авылында «Фәйзуллин йөзүләре» спорт-мәдәни бәйрәме узды.

В 2021 году прошел литературно-музыкальной вечер, посвященный С.Шамси в Мемдельской средней школе им.Х.Вахит.
2021 елда Мәмдәл урта мәктәбендә Х. Вәхит исемендә С.Шәмсигә багышланган әдәби-музыкаль кичә узды.

13 апреля 2022 года в рамках проекта «Театр для всех» состоялась встреча с уроженцем Высокогорского района Рафисом Курбаном, поэтом, заслуженным деятелем искусств РТ.

2022 елның 13 апрелендә «Театр для всех» проекты кысаларында Биектау районында туып-үскән Рафис Корбан, шагыйрь, Татарстанның атказанган сәнгать эшлеклесе, белән очрашу узды.

7 апреля 2021 в Казанском культурном центре «Сайдаш» состоялась презентация романа писателя Рафиса Курбана «Әхмәров».

2021 елның 7 апрелендә «Сәйдәш» Казан мәдәни үзәгендә Рәфис Корбан язучының «Әхмәров» романы тәкъдим ителде.

В 2023 году в филармонии им. Габдуллы Тукая состоялась презентация книги Рафиса Курбана «Ике роман».

2023 елда Габдулла Тукай исемендәге филармониядә Рәфис Корбанның «Ике роман» китабын тәкъдим итү чарасы узды.

Из Юртушской сельской библиотеки
Юртыш авыл китапханәсеннән

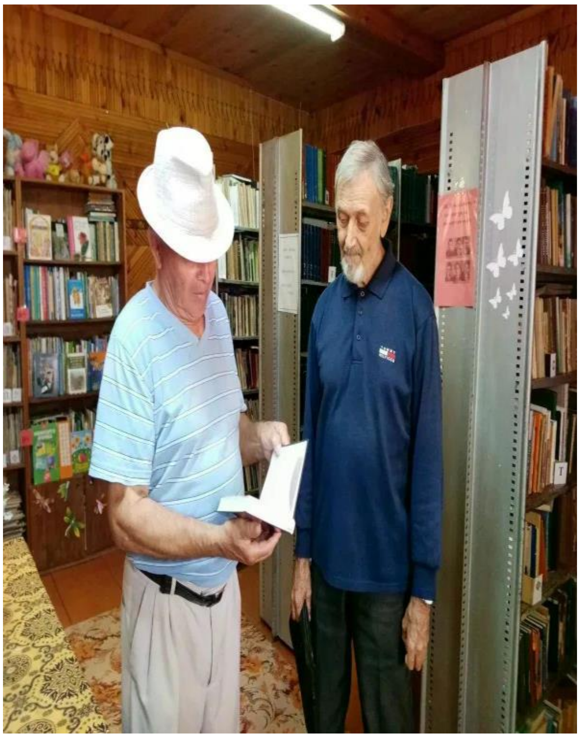

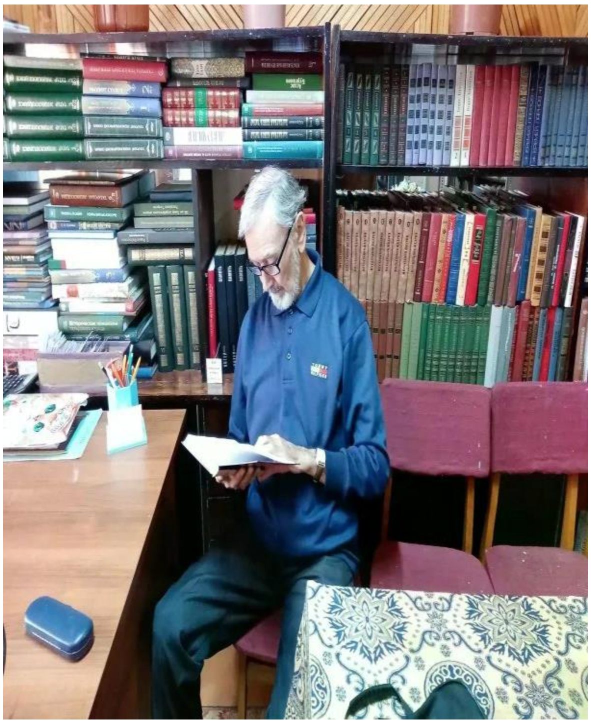
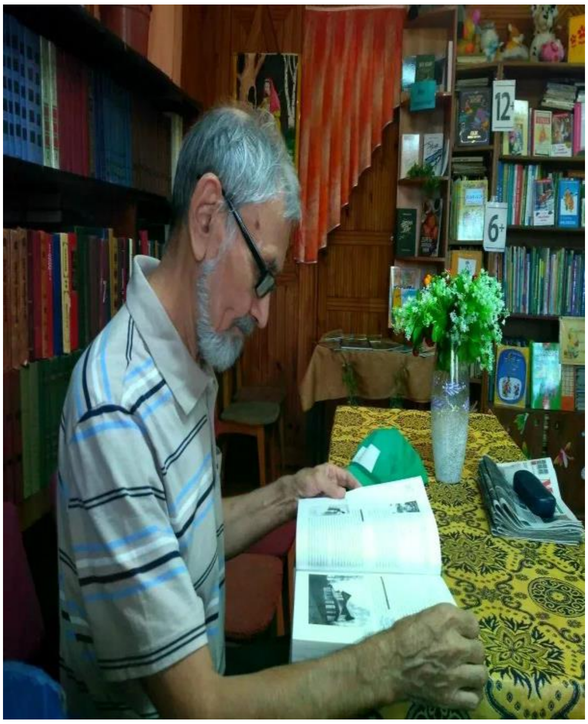

Султан Шамси – читатель Юртушской сельской библиотеки.
Солтан Шәмси - Юртыш авыл китапханәсе укучысы.

26 октября 2019 года в Юртушском сельском клубе прошла презентация книги Р. Саттарова.
2019 елның 26 октябрендә Юртыш авыл клубында Р.Саттаровның китабын тәкъдим итү булды.

В 2023 году прошла встреча с земляком Шакировым Р. В.
2023 елда якташыбыз Р. В. Шәкиров белән очрашу узды.

Из Больше-Битаманской сельской библиотеки
Олы Битаман авыл китапханәсеннән

В 2015 г. в Большебитаманском сельском доме культуры состоялась встреча с писателями-земляками. На встречу с жителями села и учащимися старших классов приехали Рафис Курбан, Зиннур Хуснияр, Рашат Низами, Султан Шамси, Минназим Сафаров и Айдар Гимадиев.

2015 елда Олы Битаман авыл мәдәният йортында якташ язучылар белән очрашу булды. Авыл халкы һәм өлкән сыйныф укучылары белән очрашуга Рәфис Корбан, Зиннур Хөснияр, Рашат Низами, Солтан Шәмси, Миңназыйм Сәфәров һәм Айдар Гыймадиев килде.

В 2016 году С.Шамси на музыкально-тематическом вечере, посвященный Габдулле Шарафи в Айбашском доме культуры.

2016 елда С. Шәмси Айбаш мәдәният йортында Габдулла Шәрәфи истәлегенә үткәрелгән музыкаль-тематик кичәдә катнашты.

Тематический вечер в Большебитаманском сельском доме культуры ко дню родного языка, 2019 год.
Олы Битаман авыл мәдәният йортында туган тел көненә багышланган тематик кичә, 2019 ел.